

SISZÁNTÚL

ELŐFIZETÉSI ÁRA

A kiadóhivatalban átvéve.
Egész évre 16 k.
Negyedévre 4 ..
Helyben házhoz hordva:
Egész évre 20 kor.
Negyedévre 5 ..
Vidékre postán szállítva:
Egész évre 24 kor.
Negyedévre 6 ..
Egyes szám ára 8 fillér.

Politikai
napilap

Megjelenik minden nap, a hét 7. és
Ünnep utáni napok kivételével.
Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Szilágyi Dezső-u. 8.
A szerkesztőség kéziratok vissza-
adására vagy megőrzésére nem
vállalkozik.
Előfizetések és hirdetések a kiadó-
hivatalhoz intézendők.

XXI. évfoiyam 8. szám.

Nagyvárad.

Kedd 1915 január 12.

Ferenc Szalvátor főherceg Nagyváradon.

A háboru lázában egy napra ünnepe lesz ma Nagyvárad közönségének: városunkba érkezik Ferenc Szalvátor főherceg, királyunk veje, a Vörös-Kereszt hadseregének főparancsnoka.

A Vörös-Kereszt jelentőségét megmagyarázza maga a jelvénye: a megváltás szent jele, vérszínűre festve.

A csatamezők véres áldozatait keresi fel a Vörös-Kereszt. Azokra a hősökre, akik mindenüket áldozzák a hazáért, egy szent jel borul szeretettel: a kereszt. A béke jele hajlik a háboru szenvedő áldozatai fölé, a megváltás jele enyhíti gyötrelmeiket, hirdelve, hogy a legrettentőbb háborunak is végcélja a béke és minden fájdalom, minden szenvedés enyhületet talál a megváltás jelének tövében.

És vérszínű az a kereszt. Vér ömlött azon a szent jelen egykor ott fönn, a Golgothán is s ez a szent vér hozta meg a megváltást, a szabadulást az emberiség számára a gonosznak hatalmából. Ez a jel illik azokra a vérző hősökre, akik ebben az irtózatos háboruban a magyar nemzet szabadságáért vérüket ontják. A Megváltó maga adott példát a haza szeretetére, mikor könnyezett, előre látván Jeruzsálem szörnyű pusztulását. Már pedig senki nagyobb bizonyágát nem adhatja a szeretetnek, mint ha életét kész feláldozni azokért, akiket szeret.

Ezt teszik a mi hőseink. Életük árán védik meg ezt a magyar vérrrel Magyarországgá avatott földet, hogy Magyarország legyen a jövő ezredévben is, a Kárpátoktól az Adriáig, a székely havasoktól, Moldva határszélétől a Lajtháig!

A magyar király veje, legkedvesebb leányának, a Buda várában magyar királyleánynak született Mária Valériának férje, Ferenc Szalvátor főherceg jön ma Nagyváradra, hogy a Vörös-Kereszt itteni tábora fölött szemlét tartson.

Ő a fővezére annak az önfeláldozó hadseregnek, mely a maga csendes, zajtalan, hazafias és a krisztusi szeretet mélységétől áthatott munkájával kíséri támogatja a hősök harctéri áldozatos működését. Maga a főherceg, elhagyva ideálisan bensőséges családi tüzhelyét, táborba szállott, hogy fölvegye a küzdelmet hőseink gyötrelmeivel szenvedéseivel. A Vörös-Kereszt katonái, azok az éjt nappallá tevő apácák és otthonukat a kórtermekkel föleserélő világi nők, az önfeláldozóan működő orvosok semmivel sem maradnak mögötte a harcoló csapatoknak s ennek a Vörös-Kereszt szent jele alatt az irgalmasság fegyvereivel harcoló seregnek fővezére, Ferenc Szalvátor főherceg ott áll egy magasságban a diadalmas hadvezérekkel.

Hadserege van neki is: önfeláldozó, a haza vérző hőseit gyámolító hadserege.

Győzelmet arat ő is: győzelmet a háboruval együtt járó szenvedések, gyötrelmek fölött.

És hódítani is tud: visszahódít a nemzetnek ezer és ezer életet, megmenti a jövő dicső Magyarország részére annyi ezer munkabíró fiának életét, hogy kik vérükkel áztatták e haza rögét, azokon a rögökön fel tudják építeni harcokban edzett erős karral a megifjodott új Magyarországot.

Áldott legyen az irgalmasság hadseregének munkája, áldott e hadsereg nemes vezére!

Ferenc Szalvátor királyi herceg látogatása Nagyváradon.

Magas vendége lesz ma Nagyváradnak; királyi Ő Felsége veje: Ferenc Szalvátor királyi herceg, az önkéntes betegápolás vezérfelügyelője Nagyváradra érkezik, hogy meglátogassa a városunkban levő katonai egészségügyi intézményeket: a betegápoló kórházakat.

Látogatása tisztán ezekre az intézményekre vonatkozik s így minden nagyobb ünnepséget mellőznek, egyenesen a kir. herceg határozott kívánságára.

Nagyvárad város közönsége annál hálásabb szívvel fogadja az emberbaráti munkájában fáradságot nem ismerő kir. herceget s ünnepnek tekinti azt a napot, amelyen látogatásával városunkat kitünteti.

Ferenc Szalvátor kir. herceg, az alábbi program szerint nagyvárad i időzését akként osztotta be, hogy egész idejét, alig pár órai megszakitással a sebesült és beteg katonák, valamint a Vörös-Kereszt Egyesület kapcsolatos intézményeinek meglátogatására szenteli s éppen ez okból is, egyáltalán nem vett igénybe semminő felajánlott szives és hódolatteljes meghívást.

A kir. herceg különvonata már úgy van berendezve, hogy ha elfoglaltatása úgy kívánja, minden vendéglátást mellőzhet. Így vasárnap Debrecenben sem fogadta el a város vendéglátását sem. A kir. herceg Észak-Magyarországról, Máramaroszigetről érkezik Nagyváradra, Érmihályfalván és Székelyhídon át s a járások főszolgabirái megjelennek az állomásokon.

A külön vonat ma, kedden reggel 8 óra 1 perckor érkezik a nagyvárad vasút állomásra, ahol a vonat kocsjait külön vágányokra tolatják.

Reggel 9 órakor lesz a tisztelgés a kir. herceg előtt, amelyen részt vesznek Hlatky Endre és dr. Miskolczy Ferenc főispánok, Fetser Antal győri l. sz. püspök, dr. Radu Demeter nagyvárad i gör. kath. püspök, Grócz Béla l. sz. püspöki helynök, Rimler Károly polgármester, Gerő Ármin r. főkapitány, dr. Fráter Imre igazgató-főorvos, a Vörös-Kereszt Egylet ügyvezető elnöke, a katonaság részéről: Hoffmann Géza honv. ezredes, állomásparancsnok, gr. Wallis ezredes, Kun Örnagy, dr. Kovács Áron főtörzsorvos, dr.

Schatz Jakab ezredorvos és Miakisch főhadnagy.

A tisztelgés után a kir. herceg és kísérete a városunkból távollevő gróf Széchényi Miklós megyéspüspök fogatán elindul a kórházak meglátogatására.

A látogatások sorrendje a következőkben van megállapítva:

D. e. 9 óra 16 percek nyugvó állomás debreceni állami uton;

d. e. 9 óra 30 percek kath. szeminárium Pray György-utcában;

d. e. 9 óra 45 percek Darvassy-féle ház a Rákóczi uton;

d. e. 10 órakor Biharmegyei közpórház;

d. e. 10 óra 20 percek katonai csapatkórház;

d. e. 10 óra 45 percek Rózsavölgyi-ház Rákóczi uton;

d. e. 10 óra 55 percek Szent József-intézet;

d. e. 11 óra 05 percek gimnázium, jogakadémia;

d. e. 11 óra 20 percek Szilágyi Dezső-utcai elemi iskola;

d. e. 11 óra 30 percek Vörös-Kereszt Egyet konyhája, Körös utcán;

d. e. 11 óra 40 percek 6r utcai iskola;

d. e. 11 óra 50 percek Honvéd hadikórház;

d. e. 12 óra 20 percek esendőr iskola;

d. e. 12 óra 40 percek Szabadkőműves-páholy.

Délután 3 órakor Ritoók Zsigmond-utcai községi iskola;

délután 3 óra 15 percek Tisza Kálmán-téri polgári leányiskola;

délután 3 óra 30 percek Jobbkéz varrodája kir. törvényszéken;

délután 3 óra 45 percek ref. leánynevelő intézet Jakab Mihály utcában;

délután 4 órakor reáliskola, polgári iskola;

délután 4 óra 20 percek a Kereskedelmi Csarnok;

délután 4 óra 40 percek Izraelitai kórház.

Lehet, hogy a délutáni program az idő rövidsége miatt némi változást szenved.

Este a kir. herceg városunk előkelőségéből többeket szükkörű ebédet lát s még az est tolymán elutazik Nagyrádról.

Lucaciu László és Goga Oktavián kiléptek a román nemzetiségi pártból.

A bukaresti román kulturliga „nemzeti ligává” alakult át és programjába vette Erdélynek Magyarországtól való elszakítását és Romániához való csatolását. Az újjáalakulás alkalmával Lucaciu Lászlót, ismert román nemzetiségi politikusunkat és Goga Oktaviánt, a jónévű költőt a liga vezető állásába választották.

A liga átalakulása érthető feltűnést keltett politikai köreinkben. Mindenki kíváncsian várta, hogy az illető két politikus, különösen pedig Lucaciu László, aki több ízben a magyar képviselőháznak is tagja volt, ilyen körülmények között megtarthatja-e a magyarországi román nemzeti pártban viselt állását. Dr. Mihályi Tivadar orsz. képviselő-

hoz, a román nemzeti-bizottság elnöke ez ügyben következőleg nyilatkozott:

— Ha Lucaciu és Goga a liga bizottságban állásukat elfogadták és azt megtartják, kénytelenek lesznek a román nemzeti párt bizottsági tagságáról lemondani. Ha ezt meg nem tennék, ez a bizottság tudni fogja kötelességét velük szemben. Magától értetődik, hogy amíg Romániában tartózkodnak, nálunk aktív politikát sem nem csinálhatnak, sem nem irányíthatnak. E kérdés-

ben különben a román sajtó is már állást foglalt.

A román nemzetiségi párt vezére, Maniau Gyula volt országgyűlési képviselő a következőket válaszolta:

— Komoly elhatározásom a jelenlegi viszonyok között politikai nyilatkozatot nem tenni. Különben Lucaciu László és Goga Oktavián a román nemzeti komitében viselt tagságukról lemondottak, amely tény becses kérdésekre magában foglalja a választ.

A világháború.

Hindenburg megvárja a tél beálltát.

Amsterdam, január 11. A Times katonai munkatársa a londoni lap tegnapi számában összefoglaló kritikát közöl a mai hárterri helyzetről. Az orosz-lengyelországi hárterri az a véleménye, hogy ott nagyobb események egyelőre nem várhatók. Semmiféle stratégiai tervvel nem lehet előállni és nem lehet döntő eseményeket előidézni, mert a talaj nagyon mélyen át van ázva, az utakon pedig olyan nagy a sár, hogy minden csapatmozdulat rendkívüli mértékben meg van nehezítve. A németek már elértek a mélyenfekvő sík területre, ahonnan azonban lehetetlen az offenzíva addig, a míg a fagy be nem áll. Ez minden nap bekövetkezhetik, de addig, a míg az ut és az egész talaj keményre nem fagy, maguk a mozdulatok sokkal jobban kifárasztanak a csapatokat és a katonai fogatokat, mint akár a leghevesebb ütközések. Ezért, a míg az időjárás nem változik, az oroszok nem várnak erősebb offenzívát se a németek, se az osztrák-magyar csapatok részéről.

Német tábornok a motoros ágyukról.

Budapest, január 11. A Varsó körüli harcok egyik német vezénylő tábornoka így nyilatkozott a magyar-osztrák motoros mozsarakról:

— Kitűnnek ezek a motoros ágyuk a csatában. De ha az ember egy ujonnan elfoglalt városba bevonul, hogy hadiszállást keressen, mindent elpusztítva talál és akkor már kevésbé van elragadtatva a büszke mozsarak hatásától.

Ezután nyilatkozott a helyzetről is. Szavainak lényege a következő:

— Az oroszok állandóan újabb és újabb erősítéseket kapnak, de egy idő múlva mégis mindig kénytelenek folytatni visszavonulásukat. E lassu visszavonulásuk közben nagyobb részt előre elkészített pozíciókban helyezkednek el, a mi üldözésüket meglehetősen nehezé teszi. Bár numerikus fölényük vaa, a német csapatok mégis mindig felülkerekednek. Mindenesetre a Varsó felé való előnyomulás most kissé lassabban megy; az a politikai siker, a mit Varsó elfoglalása képvisel, nincs egészen arányban azokkal a nagy áldozatokkal, a melyeket egy Varsó felé való vad rohanás megkövetelne. A harc tehát csak lassan, mértékkel megy előre.

Az orosz offenzíva megállt.

Genf, jan. 11. A Matin legutóbb ideérkezett száma a következő pétervári táviratot közli:

Dél-Leogyelországban és Galiciában az orosz offenzívát tulnyomó ellenséges haderő ismét megállította. A törökök támadó előnyomulása a Kaukázusban arra vezetett, hogy az orosz hadvezetőség jelentékeny seregeket irányított oda s így a központi hatalmak helyzete a hárterren lényegesen könnyebb lett.

Harminc és feles mozsaraink Varsó körül.

Budapest, január 11. A Est tudósítója jelenti: Az orosz hárterren mozsaraink Szilveszter éjjelén büszke köszöntőt küldtek a Sochacew körül táborozó orosz csapatoknak. Az ujesztendő elő percében egyik mozsarunk bombát küldött át az orosz táborba, a honnan azonban választ erre a rettenetes köszöntőre nem kaptunk. Mozsarainktól az oroszok borzasztóan félnek. A németek valószínűleg főleg mert oly lesújtó erkölcsi hatást idéznek elő az ellenséges csapatok között, a melyet leírni sem lehet. Karácsony éjjelén például megtörtént, hogy a Sochacewból kitörő orosz tulerőt egyetlenegy ilyen bombánkkal visszavonulásra kényszerítettük. A Bzura körüli harcokban mozsaraink épp olyan nagyszerűen dolgoztak, mint Belgiumban. Mozsarainknak külön beosztása van.

Hadállásaink Varsó körül nagyon kedvezőek és a csapatok a legjobb reménységekkel vannak eltelve. Legénységünk alig várja már, hogy a nagy mozsarakkal Varsó alá érkezzünk. A legénység közül már igen sokan megkapták a vaskeresztet. Az orosz foglyok elbeszélése szerint Varsó lakosságának nagy része már elhagyta a várost.

Páncélvonatunk Csontosnál.

Ungvár, jan. 11. Az Ung völgyében járó páncélvonat tegnap Csontosig jutott el. Nyolc gépfegyverrel felszerelve haladt előre az ellenséges tűzvonalig. Közvetlenül a megromgált vasuti hid előtt, ahol amugy is meg kellett állania, ellenséges őrsjáratot pillantott meg T. főhadnagy, a páncélvonat vezetője és tüzet vezényelt. A gépfegyverek nyolc orosz

Ujdonságok: Szörme-Muffok, Boák, Kalapok és Sapkák. **Divatos ruhaszövetek,** mosó-kelmék, flanell és barchetek. Fehérneműek, vászon és szőnyegek. **Hadi felszerelések;** Dr. Jäger alsóruházat, keztyük, hósapkák, haskötők, lábszárvédők, bőr-bekecsek, gumi-köpeny, és hálósákok. Posztó és bőrkamáslik **Gyapjutakarók és pokróczok legnagyobb választék.** Olcsó, szabott árak! **Cziller Imre** Nagyráruházában.

terítették le. Ma ismét felment a páncélvonat Csontosig.

Az oroszok kárpáti offenzívája meghiúsult.

Berlin, jan. 20. (Bud. Tud.) Az oroszoknak a Kárpátok ellen való offenzívája — mint a Berliner Zeitung katonai munkatársa írja — meghiúsultnak tekinthető. A fontos duklai szorost az osztrák-magyar csapatok tartják. Megfelelő intézkedések történtek, hogy a bukovinai határon a Kárpátok gerincét is tartsák és az oroszoknak magyar földre való további előnyomulását megakadályozzák.

A 4-es huszarak vitézsége.

Berlin, jan. 11. (Bud. Tud.) A Sonn- und Montagszeitung haditudósítója a Kárpátokból ezt jelenti:

Általában kiemelik a legénységben a háboru hosszu tartama következtében történt természetes kiválást. Felemlítésre méltó az eddig szakadatlanul harcoló 4. huszárezred, a melynek minden tisztje megkapta a signum laudist és minden tizedik emberét vitézségi éremmel tüntették ki.

Belgrádból kivonult a polgári lakosság.

Nis, január 11. (Szófián át.) A Novosti jelenti, hogy a kormány rendeletet bocsátott ki a belgrádi lakossághoz, amelyben a hadviselési érdekekre való tekintettel megtiltja a polgári lakosságnak, hogy továbbra is Belgrádban maradjon.

Szófia, január 11. A szerb kormánynak azt a rendeletét, amely a polgári lakosságot Belgrád kiűritésére szólítja fel, a bolgár lapok annak tulajdonítják, hogy a szerb hadvezetőség számít arra, hogy az új osztrák-magyar offenzíva folyamán Belgrádot is erős ostrom alá veszik és ezért már most készülnek a főváros esetleges átadására.

A szerb főhadiszállás Nisben.

Zürich, január 11. Az Agence Havas jelenti: A szerb főhadiszállást ismét Nisbe tették át. Péter király is Nisben van.

Német jelentés a harctéri helyzetről.

Berlin, január 11. A nagy főhadiszállás jelenti: A nyugati hadszíntéren Neuport és Ypern környékén és ezektől délre csak tüzéségi harcok folytak. La Boisselenél Alberttől északra a franciáknak egy támadása teljesen meghiúsult. Soissonstól északra a franciák, akik csak legelső árkaik egy kis részében vetették meg lábukat, újból támadtak, de eddig sikert nem értek el. A harcok még folynak. Soupir közelében a legutóbbi napokban nem volt harc.

Perthestől keletre csapataink a tőlük elfoglalt árokrészt visszafoglalták. Az ellenségnek súlyos veszteségei voltak. Az Argonokban támadásaink ismét előbbre jutottak. Felső-Elszászban általában nyugalom volt.

A keleti hadszíntér.

Kelet-Poroszországban és Észak-Lengyelországban a helyzet változatlan. Lengyelországnak a Visztulától nyugatra fekvő részében támadásaink a kedvezőtlen időjárás miatt lassan jutnak előre. (A miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Török hivatalos jelentések.

Konstantinápoly, jan. 11. A török főhadiszállás egy kommünkéje közli: — Az orosz sajtó hamis híreket közöl a törökök vereségéről. E hírekre válaszul a

főhadiszállás a kaukázusi hadsereg parancsnokának 9-ről kelt táviratát közli a Kaukázusban két hét óta folyó hadműveletekről. A sürgöny a következőket mondja:

— Fő arcvonalunkon csapataink határainkon túl domináló ellenséges állásokat foglaltak el Olty és Ardachan vidékén a hadműveleteket a hó és a szinte türhételten hideg akadályozza. Az Asserbeidsanban operáló csapataink a rossz időjárás ellenére is üldözik az ellenséget, a mely visszavonult, miután mi Urmiát és Koturt megszállottuk.

— Az oroszok azt állítják, hogy egy hadtest egyik hadosztályparancsnokát elfogták. Ezt a hírt megcáfolják. Orosz csapatok egyik orosz faluban tényleg megtámadták sebesültszállítmányunkat, akik között egy súlyosan sérült hadosztályparancsnok is volt. Ezt az oroszok elfogták, a többi megölték.

— Irakban tegnap két angol gyalogos zászlóalj és két gyorstüzelő vadászzászlóalj Korna környékén egy a mi részünkön álló arab csapatot akart megtámadni. Az ellenség azonban csapdába esett és két órai küzdelem után 125 embert veszített halottban és sebesülten. Az arabok üldözték az ellenséget, amely futásban keresett menedéket. Az arabok részéről, noha rövid távolságból lövöldöztek rájuk, mindössze 15 ember sebesült meg. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Az új győri püspök üdvözlése.

Az Oltáregyesület Urnök Mária-Kongregációja, Kath. Nővédő Egyesület és a Kath. Legényegyesület Fetser Antal győri megyéspüspököt vasárnap, d. e. 11 órakor üdvözltek. A külföldi egyesületek képviselőiben megjelentek: özv. Grunwald Henrikné, dr. Kiss Döméné, Justh Károlyné, Sándor Albertné, Koszta Istvánné, Vuessics Julia, özv. Lukács Gusztávné, Kazinczy Mária, Schwartz Gabriella és Óváry Klára. Az egyesületek nevében Gálffy Sándor hittanár a következő szavakkal üdvözölte az új győri megyéspüspököt.

Méltóságos és Főtisztelendő
Megyéspüspök ur!

A költő szavai szerint is, de a tapasztalat szerint is „a fájdalom a boldogságalkotó része”. Ha öröm ér bennünket, ha boldogság kíséri életünket, nyomában van a fájdalom is. A legmagasabb kinevezés óta a mi szívünkben az örömmel együtt járt a fájdalom, örvendünk a legfelsőbb kitüntetésen, de fájlaljuk távozását, mert tudjuk, hogy mit tett Méltóságod az egyesületi élet terén is, ugyszólván mindegyik egyesület bölcsőjénél ott volt és később is igazi apostoli buzgósággal aktív részt vett az egyesületi életben. Amikor az Oltáregyesület, Urnök Mária Kongregációja, Kath. Nővédő Egyesület és a Kath. Legényegyesület nevében üdvözljük, egyben igérjük, hogy imánkkal támogatjuk új apostoli munka körében. Még aki távolról is szemlélte Méltóságod fáradságot nem ismerő szinte emberfeletti munkálkodását az apostoli munka minden ágában, az is arra a gondolatra jön, hogy Méltóságodnak különös erőforrása volt és ez az erőforrás az „Eucharistia és az Immaculata.”

Az Eucharistia és Immaculata jegyében működött eddig is Méltóságod és innen merítette nagy és széleskörű apostoli munkájához az erőt.

Az Oltáregyesület, melynek centruma az Oltáriszentség tisztelete és Mária Kongregáció, melynek eszményképe az Immaculata, kérni fogjuk a többi egyesületekkel együtt az eucharistikus Jézust, hogy árássa el bőséges kegyelmével és kérjük az Immaculatát, hogy sok kegyelmet eszközöljön ki új munkakörében és apostoli munkájára,

hogy minél több lelket vezessen a lelkek Királyához. Fájdalmunkat enyhíti az a tudat, hogy az isteni gondviselés rendelte az új és szélesebb munkakört Méltóságod részére, hogy apostoli buzgóságát szélesebb körben gyümölcsöztesse. Magunkat és egyesületünket továbbra is Méltóságod főpásztori imáiba ajánljuk és főpásztori áldását kérjük. Isten áldása kísérelje.

Fetser Antal püspök a mély megatottágtól alig tudott szóhoz jutni és amikor könnyek gördültek ki szeméből a jelenlevők vele együtt könnyeztek. A következő szavakban köszönte meg az üdvözlést:

Mélyen tisztelt hölgyeim!

Nagyon köszönöm szíves üdvözlőket és legfőképpen buzgó imájakat, melyre nézve ígéretet tettem, hogy a jövőben a távolban is támogatni fogom nehéz és felelősségteljes munkámban.

Ha valami porszemecskényi munkám volt is az egyesületekben azt a szentségi Jézus kegyelméből és az Immaculata oltalma alatt tettem. Mikor püspökké lettem, nemesi címerem nem volt, címert kellett választanom és az Immaculatát választottam címeremben, akiben mindig különösen biztam és különösen szerettem ügyeimben hozzá fordulni.

Kérni fogom a szentségi Jézust és az Immaculatát, hogy szép és magasatos hivatásu egyesületeket minél több kegyelemmel árássa el, hogy minél áldásosabban működhessenek Várad hitéletének mélyítésén.

Fájdalmasan távozom innen, megvallom őszintén, de az a tudat, hogy Isten akarja így, ez kell, hogy megnyugtasson és fel-emeljen.

Epen az Eucharistia az, a mely még a távolban is egyesít bennünket, a legbensőbb egyesülésben a communiában a szent áldozásban, mindnyájan ugyanazon Jézust vesszük magunkhoz és az Ő szeretetében közösen egyesülünk.

En új munkakörömben is imáimba foglalom ezen egyesületeket és Isten áldását kérem működésünkre.

Végül főpásztori áldását adta a jelenlevőkre.

A hadi hitelintézet.

Miért késik a megnyitást?

Az öt hónapos háboru egyre jobban követeli, hogy a közönség úgy rendezkedjék be, hogy a háboru következményei ne legyenek annyira érezhetőek. Különösen áll ez az ipari és kereskedelmi életre, ahol ma csaknem szünetel minden. De főként a kisiparosok azok, akik legjobban érzik a háboru nyomorát. Kis vállalkozásaikhoz mondhatni nincs semmi tőkéjük s nem képesek semmihez sem fogni, mert nincs pénzügyintézet, mely csak előleget is adna a legjobb üzlethez is.

A hadi hitelintézet eszméjének megpendítése leirhatatlan jótékony hatást gyakorolt, a város és vármegye kis vállalkozóira. Lesve várják, azt a pillanatot, melyben megnyílnak a hadi kölcsönintézet pénztárának zárai és némi élet veheti kezdetét.

A hadi hitelintézet nagy jelentőségét ma már ismeri mindenki. Most már csak a megvalósítást várja az egész város és vármegye.

A nagyvárad hadi hitelintézet körletében kihelyezendő pénzek már teljesen garantálva vannak. A Nagyvárad Takarékpénztár ki-

váló vezérigazgatója, Hoffbauer Pál már annyira előkészítette az intézet megnyitását, hogy ezután valóban csak formális dolgok elintézéséről lehet szó.

A hitelintézetben résztvevő takarékpénztárok a rájuk eső részekért a szavatosságot mind elvállaltatták. Hátra van még Biharvármegye és Nagyvárad város törvényhatósága. A két törvényhatóságnál pedig tudomásunk szerint abban a pillanatban megtalálják a garanciát vállaló határozatot, amikor kivánják. A vármegye rendkívüli ülésen fog dönteni a fontos ügyben.

Tegnap ebben a dologban volt alkalmunk beszélni Hoffbauer Pál vezérigazgatóval, aki a legjobb kilátásokkal nyilatkozott az intézet működéséről. A hitelintézet megnyitása előtt még Hegedűs Lórándot várják meg, akinek már itt kellett volna lennie, azonban az újabb vasuti akadályok késleltetik jövőtelét.

Érdekes és lényeges, hogy a hadi hitelintézet már alapjában kizárja azt, hogy csakis egyes nagyobb vállalkozók vehessék igénybe és hogy egy-két nagy vállalkozó ki is merítse. Egy vállalkozó ugyanis 5000 koronánál többet nem vehet igénybe. Ez a tőke mindenesetre elegendő valamely vállalat időleges fenntartásához. Az 5000 koronát természetesen változóval fedezné az illető kölcsönvevő és rendszeres lejáratú idővel rendezné.

Most tehát minden attól függ, hogy a budapesti központ vezetői melyik nap jönnek Nagyváradra. Megérkezésük után rövid időn belül meg kezdi működését a megye és városszerte nehezen várt intézet.

Svájci háborus lap rólunk és ellenségeinkről.

A most folyó világháboruban igen érdekes volna tudnunk azt is, hogyan vélekedik rólunk a külföld. Ez a mostani körülmények közt nagyon megvan nehezítve, az ellenséges államokkal a postai összeköttetés megszakadt, a semlegesekkel pedig a háborus helyzet folytán megvan nehezítve. Ily körülmények közt valóságos érdekesség számba megy, ha az ember külföldi újsághoz juthat.

Lapunk egyik barátjának szivességéből a napokban néhány érdekes külföldi laphoz jutottunk. Ugy látjuk, a külföld sajtója éppen úgy, csaknem kizárólag a világháború tragédiájának fordulataival foglalkozik, mint a saját sajtónk. Nálunk egészen külön népszerű folyóiratok alakultak, melyek kizárólag a háború eseményeit ismertetik. Ugyanez az eset külföldön is, mindössze azzal a különbséggel, hogy mindez a nagyobb olvasókörzönségre való tekintettel nagyobb mértékben történhetik.

Kezünkbe akadt említett jóbarátunk szivességéből egy genfi háborus folyóiratnak néhány száma, címe: „La Guerre Mondiale“, magyarul: A Világháború. Illusztrált napilap. Minden számában közöl cikkeket, képeket, sőt térképeket is az ellenfelek nagy mérközéséről.

Sajnos, úgy az illusztrációkon, mint a szövegen meglátszik, hogy Genf a francia Svájcra tartozik és francia befolyás alatt áll. Hiába semleges Svájc, a lakosság francia része a franciákhos huz. A Guerre Mondiale is illusztrációiban a nagy francia képek folyóiratok, különösen az Illustration kivonata. Ezeknek reklámképeit közli kicsinyítve. Néha angol lapokból is hoz képeket, de arra a világ minden kincséért sem adná a fejét, hogy német vagy magyar folyó-

iratból közölne képeket. Kölesön kéri az Illustrationból azokat a képeket, amelyek német hadifoglyokat ábrázolnak, vagy amikor Párisban néhány véletlenül a franciák kezébe került, (az is lehet, hogy hamisított, ma már mindent lehet hamisítani) német zászlót körülhordoznak. Látjuk a hazátlanná lett belga királyi család gyermekeit, részvételteltés okából, de nem látjuk az oroszok által feldult magyar városokat. Az angol fantáziából is látunk mutatót: van egy kép, melyen német katonák meg adják magukat az angoloknak, sőt egyenesen azért jönnek az angolok felé, hogy megadják magukat. Természetes dolog, hogy ez csak az angol lap képzeletében van így. Fordítva szokott történni a dolog.

A szövegrész is erősen huz ellenségeinkhez, de azért itt már több tekintettel van az igazságra. Különösen az teszi érdekessé, hogy nem hallgatja ugyan el franciabarát érzelmeit, de azért az összes hivatalos vezérkari jelentéseket közli. Nagyon érdekes egy-egy eseményről az osztrák-magyar és az orosz, vagy a francia és német vezérkarok jelentéseit összehasonlítani. A franciák és az oroszok hadijelentésin félreismérhetlen a folytonos szépitési törekvés.

Legérdekesebbek a folyóirat térképei. A háború kezdetétől fogva végigkíséri az ellenséges hadállások állásait és ebben a tekintetben igazán érdekes és értékes egybeállítást kapunk. Ugy a német-francia, mint a lengyelországi határtéről érdekes adatai vannak a hadállások tekintetében és a világháború hullámzásait, az egyes csapatok helyzetváltozásait ugyszólván napról-napra feltünteti.

Jut hely egyébként a fantáziának a térképrajzolás terén is.

A január 4-iki szám Európa két térképét is közli. Az egyik azt mutatja a Guerre Mondiale felfogásában, hogy hogyan alakítanak át Németország, Magyarország és Ausztria Európa térképét győzelmiük esetén. A svájci lap szerint a mai Orosz-Lengyelországnak önálló állam lenne; elszakítottának Oroszországtól balti tengeri német tartományai is. Finnország független színtén lenne és belépne a Skandináv szövetségbe, melynek tagjai lennének kivülr Svédország, Norvégia és Dánia. Németország megkapná Belgiumból Lüttichet, Franciaországból Nancy Toul és Verdun vidékét, melyek különben is 200 év előtt még német területet képeztek. Belgium maga belépne a német birodalomba mint tag állam. Marokkó Németországé lenne, míg Tunist Olaszország, Besszarabiát Románia, a Kaukázust Törökország kapná meg.

Természetes dolog, hogy ez az illető francia lapnak csak saját külön kombinációja. A diplomatáink nem kötötték terveiket a Guerre Mondiale orrára.

Roppant érdekes azonban az a térkép, mely Európa képét az entente győzelme esetén tünteti föl. Erről már jobban lehet informálva a genfi laposka. Az a szomorú kép, melyet a Guerre mondiale szerint az entente győzelme esetén Európa térképe mutatna, a következő:

A mai kulturállamok, Németország, Magyarország és Ausztria természetesen megcsontítottatnának és a keleti barbárság nyomulna előre. Felállítatnák egy autonóm lengyel hercegség, melyhez Orosz Lengyelországon kívül Kelet Poroszország, Posen, Szilázia és Galicia tartoznának.

Hogy azonban a lengyeleknek és a kulturának ebben a lengyel hercegségben örökömük ne teljék, az egész orosz fenhatóság alá kerülne. Tehát valójában Oroszország híznék meg. Magyarország elvesztené a tengerpartot és a horvát szlavin megyéket. Ezekből, Boszniából, Dalmáciából, Krajnából, Szerbiából, Montenegróból, Albániából egy nagy szerb királyság alakulna. Az erdélyi és a tiszántúli vidék egyrészt Románia kapná meg. Magyarországnak ez a rettenetes megcsontítása a svájci lap szerint a „nemzeti-

ségi elv“ alapján történnék. Hogy ez a „nemzetiségi elv“ mit jelentene a székelyek és a idegen uralom alá hajtani kívánt többi magyarok magyarságára, arra a moldvai csángók és szlavóniai magyarok magyarságának kivégzése a példa. Az így csufosan megcsontított Magyarország azután tengődhetne, míg tud. Dél-Tirolt és Isztriát Olaszország kapná meg. Csehország külön királyság lenne, Ausztria megmarad, német tartományai pedig osztrák hercegség címen vegetálnának tovább. Franciaország megkapná Németországból a Rajna balpartját, egy részt, Köln vidékét azonban kegyesen Belgiumnak szánták. Poroszország elvesztené a keleti tartományokon Schleswig Holsteint, melyet Dánia kapna meg és Hannovert mely ismét önálló királyság lenne. A német birodalom fölbomlanék és a délnémet államok külön szövetségre lépnének.

Törökországot a svájci lap szerint az entente egyszerűen leradírozná a térképről. A Dardanellák két partja semleges terület lenne. Kis-Ázsia keleti csücske Olaszországnak jutna; a megmaradt terület egy vízszintes vonallal két felé osztatnék. Az északi rész Perzsiával együtt Oroszországnak, a déli rész és Arábia az Angoloknak jutna. Kihasítottatnának az egészből Sziria és Palesztina, ezek francia befolyás alá kerülnének.

Micsoda pusztulása lenne a kulturérdeknek, ha ez a hőbort valaha is valóra válhatnék!

Lehetetlen ezeket a naiv álmodozásokat mosoly nélkül nézni. Ilyesmire is csak a francia fantázia képes. Franciaország keleti része német kézben van s akkor Németország felosztásáról álmodik. Az oroszok sietve takarodnak ki Magyarországból s akkor Genfnek az a legfőbb gondja, mit adjon Magyarországból a szerbnek és Romániának. A törökök javában verik a kaukázusi orosz sereget s a francia fantázia pont akkor osztja föl Törökországot véglegesen. Ha a franciáknak olyan erős volna a hadseregük, mint a fantáziájuk, most nem szorulnának ilyen üres vigasztalásokra. A mi igazságos ügyünknek az eféle ártatlan szórakozások persze még akkor sem ártnak, ha semleges cégér alatt jelennek meg.

A Katholikus Kör második sétahangversenye.

Aránylag kevés számú hallgatóság előtt folyt le vasárnap délután a Katholikus Kör Szent László termében a második sétahangverseny, amelyen a nagyvárad honvédezenekar kitűnő karmestere, Scharf Károly fűzött ismét egy hervadhatatlan babért eddigi sikereinek hirkoszorujába.

Akik a kedvezőtlen idő miatt otthon maradtak, sajnálhatják, hogy engedve a kis esőtől, szélőtől, a nedves és lucskos aszfalttól való idegenkedésüknek, elestek attól a művészi élvezettől, amely a megjelentek délutánját oly kellemessé tette. Mendelsohn Nászindulója vezette be a választékosan összeállított műsort s a művészi tökéletességgel előadott műben kifejezésre jutott a nagy zenekölteménynek minden szépsége.

Mozart nyitánya a Varázsfuvolából volt a méltó folytatás. Mozart csipkefinomságú dallamai és diszitó futamai, valamint a kürtszóló gyönyörűen érvényesültek abban a finom kidolgozásban, amely a vezénylő karmester nagy zenei érzésének és képzettségének volt folyománya és fényes bizonyítéka.

Ez nyilatkozott meg fokozott mértékben a Grieg Mosaik c. számban, amelyen maga Scharf Károly válogatta a nagy, norvég

zeneköltőnek közkedvelt alkotásaiból: hegedűszonátáiból, lyrai darabjaiból a legszebbeket s művészi hangszereléssel zenekari előadásban nyújtotta hallgatóságának azokat a zenei gyöngyöket, amelyeket otthon zongorájánál minden zenekedvelő oly sokszor átélvezett. Hálás is volt a közönség ez új és fokozott élvezetért s hatalmas tapssal honorálta az átírás művészi munkáját. A magyar zene muzsája szólalt meg ezután Lohár F. Magyar ábrándjában, amelyet a zenekarnak művészi képességű szólóját adott elő hegedűzenekari kísérettel. A darabnak s a szép játéknak egyaránt szült a felzugott tapsorkán, amely csak akkor csendesedett le, amikor a Leányvásár egyvelegjének ismert és kedves dallamai csendültek fel. Ez egyszersmind befejezője volt a nagyszerű hangversenynek, amelynek tiszta jövedelmét a Vörös-Kereszt céljaira adja a Kör vezetősége. **Kik.**

A jegyzők egyesülete fel akarja menteni a segédjegyzőket

A vármegye tisztikarának nagy része már hadba vonult. Azok, akik idehaza vannak rövid idő múlva szintén bevonulnak a katonasághoz. Különösen nagy a külső tisztviselők száma, akik jórészt már szintén katonai szolgálatot teljesítenek. Az eddigi hiányokat még minden akadály nélkül pótolták.

A közügyek intézése nem szenvedett restanciát. Minden vonalon megfeszített erővel dolgoztak a tisztviselők. Most azonban a B) osztály sorozása után a hadba vonuló tisztviselők száma 50 százalékkal fog emelkedni. Ezt a nagy hiányt már nem olyan könnyű pótolni, ezért a miniszter maga jelentette ki, hogy a tisztviselők nélkülözhetetlen részét mentesíti a szolgálat alól.

A felmentendő tisztviselők száma ennek dacára nem lesz nagy s előrelátható, hogy az eltávozó munkaerő folytán a közügyekre nagy hátrányok következnek. Különösen nagyon megérzik a tisztviselők bevonulását a községek. Vannak ugyanis olyan községek honnan nem csak a községi jegyzők, de a segédjegyzők és jegyzői gyakornokok is eltávoznak. A következmények tudatában a biharmegyei jegyzők egyesülete tegnap ebben a dologban beadványt intézett Fráter Barnabás alispánhoz.

A jegyzők egyesülete arra kéri az alispánt, hogy a községi segédjegyzők és jegyzői gyakornokok közül azokat, akik a B) osztály sorozása alkalmával alkalmasoknak találtattak, mentesse fel a katonai szolgálat alól.

A jegyzők egyesületének kérelmét már megelőzte az alispán, aki a felmentendők névsorát már felterjesztette Miskolczy Ferenc főispánhoz. A felmentés felett a főispáni vélemény alapján a miniszter fog dönteni. Tény azonban, hogy a felmentések száma nagyon korlátolt lesz.

x Megfagyott, széltől kivörösödött, kicserepesedett, arcz, orr, kéz ápolására és fehéritésére gyors és biztos hatása az Y-po jegyű **HARMAT TEJ CRÈME** és hozzávaló **Borax szappan** Kapható Farkas István Apolló drogeriájában Rákoczy-ut 7/B Telefon 13—02

..HIREK..

*** Grallert Konrád vaskeresztje.** Vilmos német császár Grallert Konrád vezérőrnagynak, a 64 ik gyalogdandár vitézparancsnokának, a 101-ik gy. e. volt ezredesének a Vaskereszt-rendet adományozta.

*** Katonai kitüntetések.** A hivatalos lap legutóbbi száma a katonai kitüntetéseknek egész sorozatát hozza. Elsők között találjuk a tragikusan véget ért Jancsó Árpád honvédelezredest, kinek Ófelsége az ellenség előtt tanusított vitéz magatartása elismerésül a hadiékítményes III. oszt. vaskorona rendet adományozta. Tovább menve Szentkereszt-hegyi Krachtowil Károlyt, a 4. honvédegyalozred vitéz alezredesét találjuk, akinek a király a legfelsőbb elismerését (signum laudis) adatta tudtul. A kitüntettek közt az első sorokban még a 70. gy. e. beli Raveneg János századost és Haschek Antal főhadnagyot, kik a katonai érdemkereszt III. osztályát kapták az ellenséggel szemben tanusított vitéz magatartásuk elismerésül. Az 1. huszárezredbeli tisztek körében is találunk kitüntetetteket, ugyanis Ófelsége megparancsolta, hogy Edlinger Oszkár századosnak és Hermann főhadnagy élhelmezési tisztnek a hősiességük elismerés tudtul adassék. Végül a 2. honv. huszárezred legénységéből a következők kapták meg vitézségükért a II. oszt. vitézségi érmet: Tóth Károly számvivő, Szabó György I. oszt. számvivő altiszt, Répási Mihály őrmester, Nagy József és Sipos Imre századtróbitások, Csátány Lajos, Gálóssy Ferenc, Oláh Lajos és Molnár József közhuszárok.

*** A Katolikus Kör vetítőestélye.** Dr. Lestván Endre plébános tart nagy érdeklődést a Katolikus Kör mai vetítő estélyén „Havretől Csingtauig” címmel. Az előadás keretében gyönyörű színes képekben mutatja be az utat és vidéket Havretől a Földközi tengeren át Csingtauig. — Csingtau Csinának a németek részére átengedett része, melyet a mostani háboru alatt a japánok foglaltak el, hősi ellenállás után. Az előadó ismertetni fogja Csingtaut, a virágzó német gyarmatot 10 színes képben s szólni fog Chináról és a távol keletről, melynek az előadó alapos ismerője.

*** A hadsereg köréből.** A hivatalos lap legutóbbi száma közli, hogy Ó Felsége elrendelte, hogy Pupics Vilmos 70. gy. e. beli alezredes saját kérelmére a nyugállományba átvéssék, továbbá Bodea Gyula körösbökényi g. kel. lelkészt tart. honv. segédlelkésszé, dr. Jelinek Iván 4. honv. gy. e. beli e. é. ö. orvosnövéndéket pedig a budapesti honv. helyőrségi kórház állományába egyévi önkéntes segédorvos helyettesé nevezte ki.

*** Hősi halál.** Markaly Tibor, a 3. honvédegyalozred zászlósa a duklai magaslatoknál az oroszok elleni küzdelemben december 24 én hősi halált halt. Markaly Tibor most októberben végezte be katonai tanulmányait a nagyvárad honvédehadapródiskolában s egyike volt azoknak a lelkes ifju zászlósoknak, akiket a hadapródiskolában nyert nagyszerű katonai nevelés rajongó hazafisággal, önfeláldozó hősiséggel illett meg. Markaly Tibor abban a honvédzászlóaljban küzdött, mely a Duklánál tartóztatta

fel az oroszok elnyomulását. Volt olyan nap, mikor ez az ifju zászlós volt a zászlóaljparancsnok a zászlóalj élén. December 23-án a 3. honvédegyalozred kiverte az oroszokat a duklai magaslaton elfoglalt állásaikból, s december 24 én gyilkos harcok után az oroszok ismét visszafoglalták a magaslatot. Ezekben a harcokban az ifju zászlóst egy golyó szívére találta s azonnal megölte. Sirja ott van a duklai magaslatoknál, melyet honvédsíval oly hősiessen védelmezett.

*** Ismét csak a postavonatok közlekednek.** A mai háborus viszonyok között a vasutakat elsősorban természetesen a katonaság veszi igénybe, mert most a hadsereg forgalmának a lebonyolítása a legfőbb, amely mellett nagyon is másodrendű dolog polgári közönség érdeke és utazási szüksége. A változott körülmények folytán a Nagyváradot érintő főbb vasutvonalakon tegnap óta ismét az előbbi postavonatok közlekednek csupán. Így Nagyváradról Budapestre naponként csak egy vonat indul, amely 21 óra és 51 perc alatt érkezik Nagyváradról Budapestre. Ez az egyetlen postavonat naponként indul Nagyváradról éjjel 11 óra 9 perckor és Budapestre érkezik másnap este 9 órakor. Mivel azonban Csaba-felé naponként négy vonat indul és pedig: reggel 6 órakor, délelőtt 10 óra 8 perckor, délután 4 óra 40 perckor és este 7 óra 52 perckor, ezekkel könnyen lehet Budapestre jutni, mert Békésabán mind a négy vonatnak van csatlakozása Budapest felé. — A bihari vasuton is csak egy vonat indul naponként és, pedig délután 4 óra 45 perckor és Nagyváradra érkezik egy vonat délelőtt 9 óra 2 perckor. — A debrecen—nagyvárad vonalon is csupán egy vonat indul Nagyváradról naponként és pedig éjjel 3 óra 26 perckor és Nagyváradra érkezik egy vonat este 7 óra 20 perckor. — A belényesi és kóti vonalakon az összes menetrendszerinti vonatok változatlanul közlekednek.

*** Halálozások.** Nagyvárad egyik régi előkelő családjának matróna tagja: Nusz János 1948—49 iki honvédszázados özvegye Czerlauer Zsuzsanna, életének 83 ik évében tegnap folyó hó 11 én délelőtt elhunyt. Temetése holnap január 13 án délelőtt háromnegyed 10 órakor megy végbe a Rákóczi uti 17. számú háznál. Az olasz róm. katolikus plébánia templomban tartandó gyászszentmise után az olasz temetőben porladozó férje hamvai mellé helyezik örök nyugalomra a magas kort ált. urt. — Özv. Maródi Jánosné szül. Gáspári Róza folyó hó 10 én életének 77-ik évében rövid szenvedés után meghalt. Temetése 12 én délután 3 órakor lesz a Széchenyi tér 2. számú gyászháztól, az engesztelő szentmise pedig 13 án délelőtt 9 órakor lesz a várad olasz plébánia templomban. Halálát nagyszámú rokonsága gyászolja.

*** Mezei ibolyák Micskén.** Az ideai abnormis időjárás minden érezteti hatását. Szinte meglepő ez az enyhe időjárás, a mult év szigorú teléhez. Most mikor vastag hótakarónak kellene fedni a mezőket, eltekintve a csunya pocsolóaktól, itt ott zöld gyepeket lehet látni, a kertekben nem ritka az orgona zöld levele, sőt egyik-másik helyen még bimbót is hozott a kedves márciusi virág. Az orgona azonban nem meglepő, mert ez az első növény, mely legelőször dugja ki zöld leveleit. Annál szokatlanabb és meglepőbb az a kis hir, amit most kapunk Micskéről. A Baranyi kuria százados fáitól övezett parkban a napokban szép ibolyacsokrot szed-

SZINHAZ

Heti műsor.

Kedden: Faun.
Szerdán: Fészek a viharban.
Csütörtökön délután: Vörös ördögök.
(Ifjúsági előadás.)
Csütörtökön este: Jótékony hangverseny.
Pénteken: Szibill.
Szombaton: Művészet.
Vasárnap délután: Moztündér.
Vasárnap este: Lengyel vér. (Bemutató.)

Aranyeső. Az Aranyeső vasárnap est reprizét kis közönség nézte végig. Pedig ha már nem is a darab értékét nézzük, hanem a szereplők játékát, többen is elérték volna. A régiak most is igen ügyesen és szépen játszottak. Az újak közül kiemelkedett *Feszthy Irén* Grendelinja, amely szerepben most is bebizonyította, hogy vérbeli szubrett-prima-donna. Mulatságos figura volt *Farkas Pál* az orvos szerepében; az ügyvédet pedig *Bretán* alakította elég ügyesen. *Perényi* mint néger-táncos keltett derűt komikus táncával. Kedvenc volt *Lakatos Ilonka* és *Vigh Manci*. Külön kiemelendő *Vank* az öreg szolga szerepében, melyet a múlt szezonban *Szarvasi* alakított.

A faun. Az elmúlt színházi idény egyik legsikerültebb színművét: a Faunt ismétli drámái meg ma kedden a színtársula drámai ensembleja, amelynek új tagjai a legnagyobb ambícióval készültek ennek az értékes színpadi alkotásnak a reprizére.

Ifjúsági előadás. E héten, csütörtök délután ifjúsági előadást rendez a színház, amely alkalommal az idény háborus darabjainak egyik legsikerültebbje: A Vörös ördögök kerül színre.

Legújabb táviratok.

Hösi csaták az északi harctéren.

Budapest, január 11. (Hivatalos.) A helyzet változatlan Orosz-Lengyelországban. A Nida alsó folyásánál tegnap makacs harcok voltak. Itt az oroszok támadásba mentek át és több helyen jelentékenyebb erőikkel megkísérelték a folyó völgyén való átkelést, azonban nagy veszteségekkel mindenütt vissza vertük őket. E gyalogsági támadások alatt a szomszédos szakaszokban heves ágyuharc folyt, amely több órán át tartott. A többi harcvonalon jelentékeny esemény nem történt. Egy tevékeny felderítő járőrünknek sikerült tegnap éjjel az ellenséges állást áttörni s a mögötte fekvő helységbe behatolni és egészen az ellenséges ezredparancsnok lakásáig előrenyomulni. Erről a merész vállalkozásról a járőr egy elfogott tiszttel és hat más fogollyal tért vissza. Miután újból megállapítást nyert, hogy az orosz hadsereghez tartozók osztrák-magyar egyenruhát használnak, hogy járőrökön és kisebb osztagokon rajta üsszenek, újból hangsúlyozzuk, hogy ez ellenség olyan

tek. A kis illatos virágok szépen ki vannak fejlődve s egyáltalán nem látszik meg rajtuk a tél jeges keze. A tavasz nagyon korai hírnökeinek most sok csodálója van Micskén.

*** Az Egyesült Biharmegyei Takarékpénztár kérelme.** A vármegyei közpénzek elhelyezése tárgyában hozott megyei határozatot még nem hajtották végre. Erre való tekintettel az Egyesült Biharmegyei Központi Takarékpénztár tegnap kérelmet adott be *Fráter Barnabás* alispánhoz. A pénztárat a jegyzői nyugdíjalapot kéri az alispántól betétként. A betét után 5 százalékos kamatot hajlandó fizetni a bank.

*** Nagyvárad hadifogoly levele Szerbiából.** Mikor a változott körülmények hatása alatt seregünk Szerbiából visszavonult, mindenféle rémes mesék keletkeztek az ottani nagy vereségről s ezzel kapcsolatban a foglyul esettekkel való kegyetlen bánásmódról. Ennek megcáfolására adjuk egyik ugyanakkor hadifogságba esett helybeli bádigos mester *Hotya Sándor* levelét, melyet a feleségéhez *Bolevácról* intézett:

Édes jó anyuskám! Kivánom, hogy ezen lapom a legjobb egészségben találjon mindnyájotokat. Én csak meg volnék valahogy. Tudatom, hogy én tegnap voltam templomban, mert mi kértük, hogy engedjenek el bennünket és el is engedtek. Ma pedig elővettem az összes leveleket és mind átolvastam, könnyes szemekkel, néha mosolyogva gondoltam arra, hogy milyen jó lesz, ha megszűnik ez az emberpusztító helyzet és ismét helyreáll a béke és aki él, viszont látja kedves családját és újra élhet békésen és boldogan, éppugy, mint azelőtt. Sokszor csókol férjed és a gyerekeket szerető apátok *Sándor*.

*** Az orvosi tudomány szenzációja.** Philadelphiából feltűnést keltő orvosi esemény híre érkezik. Az ottani methodist Hospitalban a múlt napokban olyan érdekes és nehéz operációt végeztek az orvosok, aminő eddig még nem történt. A szenzációs műtétet dr *Hammond L. I.* professzor végezte számos északamerikai és kanadai orvos tekintély jelenlétében és közreműködésével. Arról volt szó, hogy a beteg vesét eltávolítsák és egészséges vesével pótolják. Ezen szenzációs operációnál sikerült egy előző napon elhunyt férfinak a veséjét megszerezni, amelyet az operált, súlyosan szenvedő ember szervezetébe, a kivágott beteg vese helyébe nagy gondossággal illesztettek bele. A beteg szerencsésen átesett az operáción és a biztos gyógyulás felé halad. Az orvosi tudomány valóságos csodákat produkál és a Tolnai Világlexikona első kötetében feltűnő érdekességgel tárgyalja az anatómiai részt, olymeglepő népszerűen és pompás képekkel, hogy lehetetlen végig nem olvasni, ha belefogunk. Tudvalevőleg Tolnai Világlexikona 25 kötetből fog állni 16000 oldalon 30000 képpel és a Tolnai Világlapja előfizetői jóformán ajándékkul kapják ezt a remekművet, jóllehet bolti ára kötetenként husz korona.

*** A 81. veszteségi kimutatás** a következő, bennünket érdeklő adatokat közli: *Blága János* tart. 37. gye. *Belényesszentmihály hadifogoly* (*Kragujevác*). *Olasz József* szak. 37. gye. *Örvénd hadifogoly* (*Nis*), *Petrilla Gusztáv* tart. őrv. cím. tiz. 37. gye. *Magyarcséke hadifogoly* (*Nis*). *Révész Armin* egyév. önk. címz. tiz. 37. gye. *Budapest hadifogoly* (*Nis*). *Seprényi Balázs* 37. gye. *Komádi hadifogoly* (*Skoplje, Szerbia*). *Székáres Antal* 37. gye. *Illye hadifogoly* (*Nis*), *Vékony János* póttart. 37. gye. *Szeghalom hadifogoly* (*Nis*).

x Egy nagy raktárhelyiség a Szacsvay-utca 11. számú házban AZONNAL kiadó. Értekezhetni a Gazdasági és Iparbankrt-nál.

x **Három liter** családi rumot készíthet bárki pár perc alatt teához, a *Farkas-féle Rumkivonattal*. Ára utasítással 50 fill. Kapható kizárólag *Farkas István Apolló* drogeriájában *Rákóczi-ut 7-B.* Telefon 18-02.

x **Kiadó lakások.** Ősi-tér 14. szám alatt két üzlethelyiség azonnal kiadó. — *Kossuth-utca 2. szám* alatt két üzlethelyiség azonnal kiadó. Értekezhetni a Polgári takaréknál.

* **Az Egyesült Biharmegyei Kereskedelmi Bank és Központi Takarékpénztár r. t.** (*Bémer-tér 4. szám*) a közönség tájékoztatása céljából közli, hogy elfogad új betéteket, a melyek nem esnek a moratorium intézkedései alá, takarékbetétkönyveeskőre és folyószámlán a legkedvezőbb kamatozási és visszafizetési módokat mellett. Pénztári órá. d. e. 9-től 12-ig.

x **Kiadó lakások.** Szacsvay-utca 11. számú házban egy 4 szobás utcai modern lakás a hozzátartozó mellékhelyiségekkel AZONNAL kiadó. — Ugyanott egy 4 szobás utcai modern lakás a hozzátartozó mellékhelyiségekkel 1. évi NOVEMBER 1-ére kiadó. Értekezhetni a Gazdasági és Iparbank rt.-nál.

x **Köhögés, hurut, rekedtség** ellen használjon hurut szeletkét Ára: 60 fillér. Kapható *Farkas István Apolló* drogeriájában *Rákóczi-ut 7/B.*

x **Négy szoba és előszobából álló lakás,** irodának különösen alkalmas, villany világítás és gőzfűtés berendezéssel, a *Bémer-tér* közvetlen közelében f. év augusztus hó 1-től, esetleg már május hó 1-től kezdődőleg kiadó. Bővebbet a házmesternél, *Szent János utca 2. szám.*

x **Családi rum** vaniliával vagy ananással literje K 2.60, továbbá kitűnő *Theák* kaphatók, *Farkas István Apolló* drogeriájában *Rákóczi-ut 7/B.*

x **Kiadó lakások.** *Kossuth-utca 6. sz.* alatt kétszobás lakás azonnal kiadó. — *Kossuth-utca 2. sz.* házban két kétszobás lakás nov. 1-re kiadó. Értekezhetni a Polgári takarékpénztárnál.

* **Ingatlan eladás.** *Nagyteleky-utca 31. szám* alatti ingatlanunk (lakóház nagy telekkel) jutágyos áron azonnal eladó. Részletes föltételek megtudhatók *Kossuth-utca 3. szám* alatti irodánkban. *Hungária* cipőgyár r.t.

x **Kiadó** hosszabb, vagy rövidebb időre modern berendezésű utcai és udvari butorozott szobák fürdőszoba használatlalt havi 30 koronától kezdve. *Nagy Sándor-utca 4.*

Tábori alsó ruhák
Vizmentes bakkancsok
Halina csizmák
és hó cipők
legjobb minőségben
Reichard Dezső
cégnél
Rákóczi-uton kaphatók.

A téli háboru borzalmai ellen harcosainknak prémre van szükségük. Enyhítsük szenvedéseiket és küldjük egyetlen darab prémünket is a Hadseregélyző Hivatalnak, Budapest, Váci-utca 38. A szállítás díjmentes.

tisztjeivel és legénységével, akik a háboru törvényeit és szokásait ilyen módon megsértik, nem mint hadviselő felekkel fogunk elbánni. (Hőferminiszterelnökség sajtóosztálya.)

Csapdába került franciák.

Berlin, január 11. Veuve közelében egy erős francia csapat csapdába került. A németek ugyanis látzólagosan feladtak egy jelentősnek látszó földsvot, melyet a franciák nagy gaudiummal foglaltak el. Alighogy elhelyezkedtek a franciák a német aknavetőik működésbe jöttek s a francia csapatot teljesen megsemmisítették.

Megvert olasz képviselő.

Róma, január 11. Deamsi képviselő Parino egyik városában beszédet tartott a háboru mellett. A hallgatóság megverte a képviselőt.

A háborus Görögország.

Athén, január 11. Az összes görög bankárok és nagykereskedők bonyolítják le üzletüket. Azt hiszik, hogy Káno legközelebb el fog esni.

Anglia és Oroszország ultimátuma Perzsiához.

Genf, január 11. A „New York Herald“ párisi kiadása közli: Az orosz és az angol kormányok újabb lépést fognak tenni a perzsa kormányánál, miután a teheráni angol követ utolsó kísérletei nem jártak eredménnyel abban az irányban, hogy Perzsiát a hármastól eldálára nyerjék meg.

A bolgár kormány a bukaresti szerződés megszüntetését követeli.

Berlin, január 11. (B. T.) A Vossische Zeitung szófiai jelentése szerint a bolgár kormány közölte a nagyhatalmakkal a bukaresti szerződés megszüntetésére való igényeit.

Az oroszok garázdálkodása Bukovinában.

Bukarest, január 11. (Magyar Távirati Iroda.) A bukovinai Szucsavából ide érkezett egy román személyiség és hajmeresztő részleteket beszél azokról a kegyetlenkedésekről, a melyeket az orosz csapatok éppen Bukovinának románoktól legsűrűbben lakott helyeiben elkövettek. Az orosz hordák egyáltalán nem kimélték az ősi román Szucsavát. A bevonuló orosz csapatok, a melyeknek vezetője gróf Bakunin ezredes, Szucsavában raboltak, gyilkoltak, fosztogattak kényük-kedvük szerint.

Mikor az orosz megszálló csapatok Szucsavába érkeztek, a város éppen elakart szállítani a bukovinai román katonák számára a karácsonyi szeretetszájándékokat, amelyeket dr. Shessanu országos főtörvényszéki tanácsos, egy nagyon tekintélyes bukovinai román fiú kezdeményezésére gyűjtöttek a közeli román karácsonyi ünnepek alkalmából. Mikor éppen utnak akarták indítani a tábori postát az ajándékokkal, bejött a városba az első kozák őrjárat, utána megérkeztek a re-

guláris orosz csapatok és a megrakodott szekereket erőszakkal elvették.

Ez a kétségbevonhatatlan elbeszélés, a melyet egy előkelő román férfiú mint szemtanu adott elő, Bukarestben óriási izgatottságot kelt és még a bukaresti ruszofil boulevardok is felháborodással kérdezik, vajjon az orosz hadvezetőség nem tud-e gátat vetni a kozák hordák garázdálkodásainak.

IRODALOM

Az **Elet** szépirodalmi hetilap (szerkeszti Andor József) január 10-iki számában egész sokaságát közli a kitűnő közleményeknek és rendkívül érdekes képeknek. A lap folytatja Sienkiewicz Henriknek Sivatagban, őserdőben című illusztrált regényét. Az új számba ifj. Gaál Mózes írt elbeszélést, Bodnár István, Kocsis László és Szitnyai Zoltán pedig verset. Margitay Ernő a háborus művészetéről mond el mély igazságokat, Pogány Kázmér érdekes harctéri levelet írt, egy illusztrált cikk pedig a háboruban álló hatalmak anyagi erejét ismerteti. A Kultura és a Hétről-hétre c. rovatok is gazdagok és érdekesek, televannak aktualitásokkal. A kitűnő lapot melegen ajánljuk olvasóink figyelmébe. Előfizetési ára félévre 10 korona. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, I. Fehérvári ut 15. Mutatványszámot készséggel küld a kiadóhivatal.

A szerkesztésért ideiglenesen felelős:
Dr. PAPP KÁROLY.

M. KIR. FÖLDMIVELÉSÜGYI MINISTER.
13500—1914. eln. sz.

Minthogy külföldről élelmiszereket nem igen hozhatunk be az országba, s hű szövetséges társunkkal együtt a magunkból kell megélnünk: ellenségeink arra számítanak, hogy bármilyen vitézül küzdenek is hős katonáink, még sem fogjuk a harcokat soká bírni, mert elfogy a kenyereink, s ők kiéhezhetnek bennünket. Ellenségeinknek ez a reménye nem fog beteljesedni, mert mindenünk van annyi, a mennyire szükségünk van. Hogy azonban semmiféle körülmények között semmiféle baj ne érhesen bennünket: a józan előrelátás azt parancsolja, hogy a fogyasztásban mindenki mindenben takarékos legyen. Különösen okosan és takarékosan kell bánnunk a búzával a rozssal, mert az idén a buza- és rozstermésünk nem volt olyan mint a tavalyi. A kormány azon célból, hogy ez idei buza- és rozstermésünkkel az új aratásig bizonyosan kijöhessünk s vitéz katonáinknak mindig és mindenből a legjobbat adhassuk, már elrendelte, hogy a malmoknak és a kereskedőknek csak olyan kenyérlisztet szabad a polgári közönség részére eladni, amely egyharmad részben árpaliszttal, tengeriliszttel, vagy burgonyaliszttel, vagy más megengedett lisztptélekkel van keverve. A kormány ezen rendelete folytán a fogyasztó közönségnek az a része, a mely a lisztet vásárolja, vagy kész kenyeret vesz, ezután csak ilyen kevert lisztből sültött kenyeret fog fogyasztani. Elrendelte továbbá a kormány azt is, hogy mindennemű buza- és rozsjárandóságot (konvenció) csak kétharmad részben szabad búzában és rozsbán kiadni egyharmad része helyett pedig árpát vagy tengerit kell mérni s az értékkülönbséget készpénzben kell megfizetni. Ennek folytán mindazok, a kik járandóság (konvenció) fejében kapot gabonából készült kenyeret esznek, ezután szinten csak kevert lisztből sültött kenyeret fognak fogyasztani. Mivel azonban a buza- és a rozskészletek arányos fogyasztása céljából szükséges, hogy ne csak

azok, a kik a lisztet vagy a kenyeret veszik és ne csak azok, a kik járandóság fejében kapják a búzát vagy a rozst, hanem az országban kivétel nélkül minden ember csak ilyen kevert lisztből sültött kenyeret fogyasztson, ezennel felkérem azokat, akik a maguk gabonájából őrölt lisztből otthon sütik a kenyeret, hogy ők se fogyasszanak tiszta buza- vagy rozskenyeret, hanem ők is keverjék a buza- vagy rozslisztet egyharmad részben árpa-, burgonya-, vagy tengeri liszttel és azt a búzát és rozst pedig, a mire ha ők is kevert lisztből sütnék, a maguk házában nem lesz okvetlenül szükség adják el, hogy a buza és a rozst eljuthasson azokhoz, a kiknek arra szükségük van.

A tiszta búzából készült fehér kenyér és a gabonával teli magtár, padlás, kamara, más időkben mint a földművelő ember fáradtságának Istentől való jutalma, öröme volt a gazdának és büszkesége a gazdasszonynak. Ma, a ki keveretlen tiszta buza, vagy rozslisztből sültött kenyeret eszik, s a ki rejtegeti a gabonát, a mire a maga házában és gazdaságában ninesen okvetlenül szüksége, vétkezik a haza ellen és az ellenséget segíti, mert gyöngíti az ország gazdasági erejét.

A kormánynak éppen ezért országos érdekből joga volna azt, a mit most kér, rendeletben kiadni. Azt hiszem azonban, hogy ninesen és nem is lesz szükség ilyen rendeletre, mert ezután a felkérés után bizonyára nem lesz egyetlen ember sem az országban, a ki, a mikor az ország jóvoltáról van szó, ne hajtana a komoly kérésre, s üres hiúságból, vagy alacsony önzésből előbbrevalónak tartaná magamagát a haza érdekében. A kötelező rendelet kiadása helyett kinek-kinek lelkiismeretére bizzuk a dolgot, s reméljük, hogy mindenki belátja, hogy ha most nem tiszta buza, vagy rozslisztből sültött kenyeret eszik és nem tart vissza több búzát és több rozst, mint a mennyire, takarékosan számítva, szüksége van, hazafias kötelességet teljesít és — akármilyen kis dolog is ez harcban álló vitéz katonáink hősi véraldozatához képest — ezzel mégis igazán mindenki hozzájárulhat ahhoz, hogy ellenségeinken dicsőséggel diadalt arathassanak.
Budapest, 1914. december 12-én.

Báró Ghillány Imre,
m. kir. földmívelésügyi minister.

Belépési felhívás

a „Polgári takaré- és segélyszövetkezet“
20-ik évtársulatába.

A „Polgári takaré- és segélyszövetkezet“ 1915. január 1-én új évtársulatot nyitott, mely 156 héten át, vagyis 1917. év végéig tart. — Mindenki tetszés szerinti számban jegyezhet üzletrészeket s minden üzletrész után hetenként 1 korona fizetendő. A három év eltelté után az évtársulat feloszlik s az összes jövedelem a résztvevők között felosztatik és mindenki megkapja a befizetett tőkét a felmerült haszonnal együtt.

A szövetkezet célja a takarékoságot előmozdítani és önségélyt nyújtani, amennyiben minden tag heti betétei által önmagának tőkét gyűjt, mely a heti részleteiben való befizetések dacára is a takarékpénztári kamatozásnál magasabb nyeresémet oszthatókat hoz és mert minden tag az általa befizetett összeg 2/10 részét minden előleges bejelentés nélkül kölcsönkép felveheti.

Vidéki tagok a heti fizetéseket postai csekklapok útján teljesíthetik.

A szövetkezetbe való belépés alkalmával üzletrészenként 50 fillér beiratási díj fizetendő s egy heti részlet lefizetése után már mindenki megkapja saját nevére írt könyvecskéjét.

Szövetkezetünk jelenlegi tisztelt tagjait, valamint mindazokat, kik az 1915. január 1-től kezdődő 20-ik ciklusnak tagjai óhajtanak lenni, felkérjük, hogy a felvétel iránt intézeti üzlethelyiségünkben (Kosztth Lajos-utca 6. szám) mielőbb jelentkezni sziveskedjenek.

A „Polgári takaré- és segélyszövetkezet“
igazgatósága.

Van szerencsém Nagyváradi és vidéke nagyrészt közönségének szives tudomására hozni, hogy Nagyváradon, Rákóczi-ut 19. sz. alatt a mai kor igényeinek megfelelő

műköszörüldét
nyitottam.

Elvállalok mindennemű borotvák, kések, ollók, hajvágógépek, hus-örögépek, ló- és juhnyírógépek javítását és köszörlését. Raktáron tartok mindennemű bel- és külföldi illatszerek, fej- és arcápoló pipereszerkeket, mindennemű acél-árakat, úgymint borotvát, ollót, hajnyírógépet, yukszemvágó, papír-, zseb- és tollkést, valamint az összes fodrászati cikkeket. A nagyrészt közönség szives pártfogását kérve, vagyok kiváló tisztelettel

Koller Ágoston mű-
köszörűs

40—1915. eln. sz.

Hirdetmény.

A nagyméltóságú m. kir. belügyminiszter ur 13434 eln. sz. távirati rendeletére figyelemztem a város közönségét, miszerint a déli határon fellépett járványos betegségek terjedését előmozdítja, hogy az ott levő sebesült katonákat hozzátartozóik tömegesen látogatják. A járvány elhurcolásának megakadályozása céljából elrendeltetett, hogy vasutak igénybevételére jogosító igazolványok további intézkedésig Bács-Bodrog, Torontál és Temesvármegyék nem fertőzött városai és községeibe csak kivételes méltánylást érdemlő okokból Horvát-Szlavon országok községeibe és városai valamint a nevezett vármegyék fertőzött városai és községeibe az az ott állandó lakhelyel bíró és oda visszatérni akarók kivételével egyáltalán nem állithatók ki.

Figyelemztem a város közönségét, hogy Ujvidéken túl Horvátországba nem bocsátatnak s így a hiába való utazástól tartózkodják.

Nagyváradi, 1915. jan. 5.

Rimler Károly
polgármester.

Első nagyváradi cementipar.

Készíték granitó, terazzo, műkő és minden e szakmába vágó munkálatokat, házi csatornázásokat a városi mérnöki hivatal előírása szerint, személyes felügyelet mellett. Kivánatra angol closet berendezéseket a legelőnyösebb fizetési feltételek mellett a legalkalmasabb és legmesszebb menő jótállás mellett készíték. A nagyrészt közönség becses pártfogását kéri tisztelettel

NUTTA JAKAB

cement és betonművek vállalata.
Szaniszló-utca 67. szám. (Saját ház.)

Belépési felhívás

a Népszövetségi Hitelszövetkezet III-ik évtársulatába.

A Népszövetségi Hitelszövetkezet 1915 január 1-én III-ik évtársulatát nyitotta meg.

Az első 2 üzletév, — dacára a nehéz megélhetési viszonyoknak, — igen szép eredménnyel folyik.

Belépni szándékozók üzletrészeket jegyezhetnek még most is a hivatalos órák alatt a szövetkezet helyiségében (Szilágyi Dezső-u. 5. sz. a.) Egy üzletrész heti 20 fillér befizetésre kötelez, s ki-ki annyi üzletrészt jegyez, amennyit akar. Felvételi díj üzletrészenként, 10 fillér. 3 év múlva az évtársulat feloszlik; a tagok a befizetett összeget kikapják s a reájuk eső nyereséget is.

A tagok a befizetett összeg 4/5 részéig a szövetkezettől olcsó kamatra kölcsönt is kaphatnak, mely 3 év alatt fizethető le. Azonfelül betáblázásra, értékpapírra, vagy váltóra, bármily összeg erejéig.

A tiszta haszon és nyereség teljes egészében a tagok között osztatik fel, s kiki heti betétje arányában részesedik.

A szövetkezet elfogad betéteket is, s azokat legmagasabb kamatlábbal kamatoztatja. Tőkekamatadót a szövetkezet fizeti.

Bizalommal kérjük a belépni szándékozókat, sziveskedjenek szövetkezetünk helyiségében részjegyeket jegyezni.

Teljes tisztelettel

Népszövetségi Hitelszövetkezet.

Katonai ruhákat az összes fegyvernemek részére, a mai árakon alul előírás szerint és gyorsan készit Darabont Gy. és Tsa elsőrendű polgári és katonai ruházati intézete. A legfinomabb szövet különlegességek, iltöny és téli kabátokra felöltőkre állandóan raktáron. Nagyváradi, Szilágyi-Dezső-u. 6. Sonnenfeld palota. Telefon 980. szám.

Hirdetések

felvételnek a kiadóhivatalban.

Nagyváradi város

VILLAMOS MŰVE

Iroda és raktár: NAGYVÁRAD, Vár-tör 1.

Értesítjük a t. közönséget, hogy a
Wolfram lámpák

ára olcsóbb lett, **Wolfram** és egyéb izzó-lámpák nagy raktára **legolcsóbb áron** a közönség rendelkezésére áll. Telefon rendelés nélkül házhoz szállítjuk.

Egész éjjel ügyelotes szolgálat.

Külső díjazások ingyen.

Telefon szám 514.

Elvállaljuk villamos világítási és erőátviteli berendezések felszerelését.

Csillárok,

ívlámpák

Állandóan nagy választékban kaphatók.

Villamos motorok

1/4 lóerőtől minden nagyságban.

Főszerező telefonja 55. sz.